

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η χώρα μας, ως διοργανώτρια χώρα της Ολυμπιάδας του 2004, έχει υποχρέωση να ανταποκριθεί στο δικαίωμα τοποθέτησης μιας ομάδας σε κάθε άθλημα, χωρίς την αναγκαιότητα συμμετοχής σε προκριματικούς αγώνες.

Μεταξύ των πολλών νέων αθλημάτων που εντάχθηκαν στην «Ελληνική αθλητική κουιτούρα», λόγω Ολυμπιάδας, είναι το αγωνιστικό σόφτμπολ (*softball*) για τις γυναίκες και το μπέιζμπολ (*baseball*) για τους άνδρες. Αρκετά γνωστά, κυρίως το δεύτερο, στους επαναπατρισθέντες μετανάστες από τις χώρες της Βόρειας Αμερικής, αλλιά και στους «ντόπιους» από αρκετά κινηματογραφικά έργα με διάσημους πρωταγωνιστές. Τα αθλήματα αυτά καθοούνται να διεκδικήσουν μια θέση στο ελληνικό αθλητικό Πάνθεον ή αθλητικό πύργο της Βαβέλ.

Τα πρώτα βήματα έχουν ήδη γίνει, παρά τις δυσμενείς προβλέψεις επίσημων ή ανεπίσημων αναλυτών για περιορισμένο και συγκεκριμένο χρόνο ζωής, όπως εξάλλου γίνεται και για πολλά ακόμα αθλήματα.

Σκοπός μας δεν είναι η διάψευση ή η επαλήθευση των προβλέψεων ζωής των δύο, σχεδόν πανομοιότυπων, παιχνιδιών - αθλημάτων που διαπραγματευόμαστε σε αυτό το εγχειρίδιο. Τα θεωρούμε τόσο σημαντικά, όσο σημαντικό θεωρείται οποιοδήποτε άλλο παιχνίδι - άθλημα. Για μας, το σόφτμπολ και το μπέιζμπολ είναι δύο παιχνίδια απλά και εύκολα, που μπορούν να παιχτούν από όλους, ασχέτου ηλικίας, φύλου ή ακόμα και ικανοτήτων. Στο αγωνιστικό επίπεδο όμως, τα δύο απλά και εύκολα παιχνίδια απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, προσφέροντάς τους την πολυπληθότητα και τη γοητεία που αρμόζει σε κάθε άθλημα. Δεν είναι τυχαίο γεγονός ότι το μπέιζμπολ θεωρείται από τα δημοφιλέστερα αθλήματα σε πολλές ανεπτυγμένες ή υπό ανάπτυξη χώρες του κόσμου ή ότι είναι το δημοφιλέστερο στις Η.Π.Α. Δε μπαίνουμε καν στον πειρασμό να χαρακτηρίσουμε ή να αποχαρακτηρί-

σουμε τα παιχνίδια ως Αμερικανικά ή Κουβανέζικα ή οτιδήποτε άλλο. Για μας είναι παιχνίδια που μπορούν να παιχθούν και να εξεληχθούν ως αθλήματα και στην Ελλάδα.

Πεπεισμένοι ότι μπορούν να παιχθούν επειδή είναι παιχνίδια και επειδή ταιριάζουν και στην ψυχοσύνθεσή μας σα λαός, αποφασίσαμε τη συγγραφή του παρόντος. Βασικές μας πηγές ήταν η ανατροφοδότηση από την τρίχρονη διδασκαλία τους στη Δευτερεύουσα Ειδικότητα Μπείζμπολ του Τ.Ε.Φ.Α.Α. του Α.Π.Θ., η λιγοστή εμπειρία παιχνιδιού που είχαμε, η τεράστια βιβλιογραφία που διατίθεται, καθώς και η εφαρμοσμένη έρευνα στο Εργαστήριο Βιοκινητικής του Α.Π.Θ.

Προσπαθήσαμε να παραθέσουμε την ύλη με (θέληουμε να πιστεύουμε) λογικό τρόπο: λίγα για την ιστορία των παιχνιδιών, λίγα περισσότερα για τον απαιτούμενο αγωνιστικό εξοπλισμό, αρκετά για το πώς παίζονται και περισσότερα για το πώς μπορούν να παιχθούν αγωνιστικά.

Κλείνοντας, θέληουμε να πιστεύουμε ότι *Το Εγχειρίδιο του Σόφτμπολ και Μπείζμπολ* μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη των παιχνιδιών στην Ελλάδα, με την έννοια ότι κάποιος, χωρίς προαπαιτούμενες γνώσεις, μπορεί να οδηγηθεί στη διδασκαλία τους και, γιατί όχι, στη δημιουργία και προετοιμασία ομάδας για διεκδίκηση τίτλων.

Θέρμη, Δεκέμβριος 2001

*Κόλλιας Η.
Πανουτσακόπουλος Β.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τον Hay (1985, σ. 188), το μπέιζμπολ προέρχεται από την αγγλική αθλοπαιδιά *rounders* (υπάρχει αναφορά για το παιχνίδι αυτό σε βιβλίο του 1744, όπου ονομάζεται *baseball*, βλ. NRA 1999). Όμως, το μπέιζμπολ αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στις Η.Π.Α. Το ότι το παιχνίδι επινοήθηκε το 1839 από τον Abner Doubleday (Hay 1978, σ. 186) έχει αμφισβητηθεί έντονα (Arlott 1975, σ. 58). Γεγονός ωστόσο είναι ότι ο άνθρωπος που θεμελίωσε τις βάσεις για το σύγχρονο μπέιζμπολ ήταν ο Alexander Joy Cartwright. Ο Cartwright κωδικοποίησε τους κανονισμούς του αθλήματος το 1845, έτσι ώστε το παιχνίδι να ξεχωρίσει από τα υπόλοιπα συγγενή παιχνίδια. Στους πρώιμους αυτούς κανονισμούς ξεχωρίζουν οι διατάξεις για τα *strike* (τρία) και για τα *out* (τρία) που καθορίζουν τις εναλλαγές του παιχνιδιού, αρχές που διέπουν το άθλημα ως σήμερα (Morgan & Lally 1998, σ. 9).

Από την άληη πηλευρά, το σόφτμπολ, περίπου με τη μορφή που παίζεται σήμερα, συγκροτήθηκε στο Σικάγο από τον Hancock κατά το 1887 (Arlott 1975, σ. 977). Αρχικά, το σόφτμπολ αποτέλεσε παραλλαγή του μπέιζμπολ, έτσι ώστε να παίζεται μπέιζμπολ σε κλειστούς χώρους (Hay 1985, σ. 336). Το 1927 δημοσιεύτηκαν οι πρώτοι επίσημοι κανονισμοί και το 1933 δημιουργήθηκε η Ερασιτεχνική Ομοσπονδία Σόφτμπολ (ASA) των ΗΠΑ (Sublett 1996, σ. 5). Έτσι, είναι ένα σχετικά πιο σύγχρονο άθλημα και αποτελεί προϊόν εξέλιξης διαφόρων παιχνιδιών, όπως το *kitten-ball*, το *mush-ball*, το *diamond-ball*, το *playground-ball* κλπ. (Sublett 1996, σ. 5).

Οι κανονισμοί του σόφτμπολ και του μπέιζμπολ είναι σε γενικές γραμμές ίδιοι. Έτσι, ενώ τα δύο παιχνίδια μοιάζουν πολύ, διαφοροποιούνται κυρίως στους κανόνες που καθορίζουν την έντασή τους. Το σόφτμπολ παίζεται σε μικρότερο γήπεδο, σε επτά (7) αντί για εννέα (9) εναλλαγές (*innings*), με μαλακότερη (*soft*) και μεγαλύτερη σε διάμετρο μπάλα, καθώς επίσης και με μικρότερο ρόπαλο (*bat*). Επιπλέον, στη βοή (*pitch*), η μπάλα πρέπει να απειλευθε-

ρώνεται κάτω από τον πήχη (*underhanded motion*) και να διαγράψει παραβολική τροχιά, επομένως να κινηθεί με χαμηλότερη ταχύτητα. Τέλος, στους Ολυμπιακούς αγώνες, το μπέιζμπολ παίζεται μόνον από άνδρες και το σόφτμπολ μόνο από γυναίκες.

Το Μπέιζμπολ διεθνώς

Η παγκόσμια διοργανώτρια αρχή μπέιζμπολ, η οποία έχει αναγνωρισθεί επίσημα από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, είναι η **IBAF** (*International Baseball Federation*). Η IBAF (εικόνα 1.1) ιδρύθηκε το 1938, ενώ από το 1994 έχει έδρα τη Λωζάνη, όπου βρίσκεται και η έδρα της ΔΟΕ. Η IBAF έχει 106 χώρες-μέλη και διοργανώνει τα Παγκόσμια Κύπελλα στις διάφορες κατηγορίες, το Διηπειρωτικό Κύπελλο και το Παγκόσμιο Κύπελλο συλλόγων (WBM 1997, σ. 1).

Τέλος, έχει την εποπτεία της διεξαγωγής του αθλήματος του μπέιζμπολ στους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Εικόνα 1.1. Το λογότυπο της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Μπέιζμπολ

Το μπέιζμπολ ήταν άθλημα επίδειξης στους Ολυμπιακούς αγώνες του 1984 και του 1988, ενώ από το 1992 (Ολυμπιακοί αγώνες της Βαρκελώνης) συμπεριλαμβάνεται στο επίσημο Ολυμπιακό πρόγραμμα. Η πλέον αξιομνημόνευτη χώρα, από πλευράς αποτελεσμάτων, είναι η Κούβα, καθώς πέτυχε 80 νίκες σε 81 επίσημους διεθνείς αγώνες κατά τη χρονική περίοδο 1987-1996 (Morgan & Lally 1998, σ. 239), έχει κατακτήσει 22 από τα 25 Παγκόσμια Κύπελλα που έχει συμμετάσχει (IBAF 2001), ενώ δεν έχει απουσιάσει από τελικό Ολυμπιακών Αγώνων (χρυσό μετάλλιο το 1992 και το 1996).

Το μπέιζμπολ είναι ευρέως διαδεδομένο στις ΗΠΑ, όπου υπάρχει πληθώρα επαγγελματικών, ερασιτεχνικών και παιδικών πρωταθλημάτων (μόνο στο παιδικό πρωτάθλημα *Little League Baseball* συμμετέχουν 42.000 ομάδες, βλ. LeUnes & Nation 1996, σ. 452). Το

δημοφιλέστερο (και εμπορικότερο) πρωτάθλημα είναι αυτό του *Major League Baseball*, στο οποίο συμμετέχουν 30 ομάδες (εικόνα 1.2). Οι New York Yankees, με 26 νίκες στα *World Series* (δηλ. τους τελικούς του πρωταθλήματος), είναι η πιο πετυχημένη όλων των εποχών.

Εικόνα 1.2. Η διάρθρωση του πρωταθλήματος του Major League Baseball

Ιδιαίτερα αναπτυγμένο είναι το άθλημα στον Καναδά (Hay 1985, σ. 188), στις χώρες της Κεντρικής και Λατινικής Αμερικής, στα νησιά της Καραβαϊκής και σε χώρες της Άπω Ανατολής, π.χ. Ιαπωνία, Ταϊβάν, Ν. Κορέα (Morgan & Lally 1998, σ. 235-239). Επαγγελματικά πρωταθλήματα υπάρχουν επίσης στην Αυστραλία, στην Κίνα, στην Ολλανδία, στην Ιταλία και στη Ν. Αφρική (Wolff 1997, σ. 193).

Το Σόφτμπολ διεθνώς

Παγκόσμια αρχή για το σόφτμπολ, με 118 χώρες-μέλη, είναι η *ISF (International Softball Federation)*, η οποία εδρεύει στη Φλόριδα των Η.Π.Α. Η ISF (εικόνα 1.3) ιδρύθηκε το 1952 και έχει την εποπτεία του σόφτμπολ στους Ολυμπιακούς αγώνες και διοργανώνει τα Παγκόσμια Πρωταθλήματα γρήγορης ρίψης ανδρών και γυναικών, καθώς και τα Παγκόσμια Πρωταθλήματα αργής και τροποποιημένης ρίψης (*modified pitch*) σε όλες τις κατηγορίες.